

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОН ИСЛОҲАТЛАРИДА ГЕНДЕР ТЕНГЛИК БОРАСИДАГИ ҚАДАМЛАР

Мухитдинова Дилдора Алишер қизи

“Оила ва Гендер” илмий-текишириш институти ҳодими

Аннотация. *Гендер тенглик тамойилларини жорий этишнинг амалий ва назарий жиҳатларининг таҳлили.*

Калит сўзлар: *гендир тенглик тамойиллари, инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, хотин-қизлар ва эркаклар тенглиги, дунё ҳамжамияти ҳамкорлиги, ҳуқуқий саводхонлик.*

Аннотация. *В статье анализируется теоретические и практические аспекты реализации принципов гендерного равенства в Узбекистане.*

Ключевые слова: *защита прав человека, принципы гендерного аспекта, равенство женщин и мужчин, сотрудничество мирового сообщества, юридическая грамотность.*

Annotation: *The article analyzes the theoretical and practical aspects of the implementation of the principles of gender equality in Uzbekistan.*

Keywords: *protection of human rights, gender principles, equality of women and men, word community cooperation, legal literacy.*

Мақола гендер тенглик тамойилларини жорий этишнинг амалий ва назарий жиҳатларини таҳлил қилади. Гендер тенглик тамойиллари жаҳон ҳамжамиятининг глобал масаласи ҳисобланади. Гендер тенгликнинг глобаллашуви Ўзбекистон Давлат Конституцияси Қонунларининг инсон ҳуқуқлари, хотин-қизлар ва эркаклар тенглиги борасидаги қонун томонидан белгилаб берилган бўлимларини қайта кўриб чиқиш, қўшимчалар киритиш ҳамда уларнинг амалдаги ижросини назорат қилишни тақозо этади. Шу нуқтаи назардан гендер тенглик тамойилларининг жорий этилиши ҳам амалий, ҳам назарий жиҳатдан чуқур ўрганилиб, ҳаётга татбиқ этилади. Бу борада самарали юруқларга эришишда дунё ҳамжамиятидаги қатор мамлакатлар билан ўзаро ҳамкорликишлари олиб борилади.

Инсон ҳуқуқларининг ҳимояланганлиги давлат қонунлари томонидан белгилаб берилади. Инсон ҳуқуқларини ҳимоя қилиш жамиятнинг энг юсак олий қадриятидир.

Инсон ҳуқуқлари суиистеъмол қилиниши сабабларидан бири фуқароларнинг ҳуқуқий саводсизлигининг натижасидир. Ҳуқуқий саводсизликка қарши кураш бугунги куннинг долзарб вазифаларидан бирдир. Фуқароларда ҳуқуқий онг ва ҳуқуқий маданиятни шакллантириш уларнинг манфаатларини ҳимоя қилишнинг зарурий шартидир. Бу борада илгари суриладиган чора-тадбирлар муҳим аҳамиятга молик.

Инсон ҳуқуқларига путр етказиш, диний, ирқий, жинсий тенгсизликларнинг юзага келиши бир давлат миқёсидан чиқиб бутун инсоният муаммосига айланганида бу глобал муаммо глобал ечим ахтаради.

Ўзбекистонда 2030 йилга қадар гендер тенгликка эришиш стратегияси қабул қилинди. Ўзбекистонда сўнгги 4 йил ичида хотин-қизлар ҳуқуқларига бағишланган 25 та норматив-ҳуқуқий ҳужжат қабул қилинди. Улардан энг муҳимлари Гендер тенгликка бағишланган қонун ва хотин-қизларни тазйиқ ва зўравонликдан ҳимоя қилувчи қонун бўлди. Бу қонун Гендер тенглик стратегиясининг асосий йўналишларини белгилаб берди. 190 та давлат парламентларини бирлаштирган Парламентлараро иттифоқ маълумотида кўра Ўзбекистон парламентида аёллар иштироки кўрсаткичи бўйича 128 ўриндан 45 ўринга кўтарилган. Бу АҚШ, Канада ва Австралиядан юқори.

Президентимиз Ш.М.Мирзиёев ташаббуси билан ташкил этилган “аёллар дафтари”, ёшлар дафтари”, “темир дафтар” каби ижтимоий ҳимоя қамровига олинган 1,5 млн нафар аёлларга джоимий кўрсатиб келинаётган ёрдам турлари гендер тенглик муаммосини ҳал этиш йўлидаги жиддий уринишлардан экани яққол намоён бўлади. Шунга қарамай мамлакатда тинимсиз тарғибот-ташвиқот ишларини олиб бориш, аёлларга нисбатан тендер тенглик муносабатларни янада мувофиқлаштириш жиддий изланишлар ва янги-янги ислохотларни талаб этади.

ФОЙДАЛАНИЛГАН АДАБИЁТЛАР:

1.Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг қарори: 2030 йилга қадар Ўзбекистон Республикасида гендер тенгликка эришиш стратегиясини тасдиқлаш ҳақида. Тошкент ш.2021йил, 28 май, СҚ-297-IV-сон.

2.2030 йилга қадар Ўзбекистон Республикасида гендер тенгликка эришиш стратегияси.3 илова Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Сенатининг 2022 йил 28 декабрдаги СҚ- 682-IV- сонли қарори тахриридан.

3. Гендерное равенство в семье и труде: заметки юристов. Монография. Надежда Николаевна Тарусина, А.М. Лушников, М.В. Лушников, Е.А. Исаева. Eboors@prospekt/org

4. Петрова Р.Г. “Гендерология и феминология”: учеб. Пособие// Р.Петрова.-2 –е –М., 2007. – 232с.

5. Забродина Е. “У дипломатии – женское лицо” (текст) –официальным спикером МИД России стала Марина Захарова// Российская газета – 2015. – 11 авг. – С.2.

6. Adilova, A. S. (2021). Corpora and corpus-based teaching Uzbek to foreigners. International Journal of Multicultural and Multireligious Understanding (IJMMU), 8(4), 525-531.

7. Abdurahimovna, A. S. (2021, December). Tilshunoslik va tibbiyot integratsiyasi (aqshdagi ayrim universitetlar misolida). In Conferences.

8. Adilova, S. A. O ‘ZBEK TILINI XORIJIY TIL SIFATIDA O ‘QITISH: TAJRIBA, MUAMMO, ISTIQBOL.

9. Ravshanova, N. N. (2023). Designing Modern Models of Biological Education Theories and Content in Educators. Telematique, 22(01), 3034-3040.

10. Ravshanova, N. N. (2020). THE PRINCIPLE OF CONTINUITY IN ENVIRONMENTAL EDUCATION OF PRESCHOOL CHILDREN. Scientific Bulletin of Namangan State University, 2(6), 369-374.

11. Norboyevna, R. N., & Shukurullaev, A. O. (2024). MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTIDA EKOLOGIK TEATRNI TASHKIL ETISH ORQALI EKOLOGIK KONSEPTUAL ASOSLARINI SHAKLLANTIRISH. Inter education & global study, (7), 158-164.

12. Ravshanova, N. N., & Norqulova, L. S. Q. (2023). MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALARNI EKOLOGIK TARBIYALASHDA IJTIMOY ZARURIYAT SIFATIDA. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(11), 685-692.

13. Avezova, D., & g’ulomova, S. (2024, November). O’QUVCHILARDA MATN YARATISH KOMPETENSIYALARINI RIVOJLANTIRISH VA UNING ILMIY ASOSLARI. In INTERNATIONAL CONFERENCE ON INTERDISCIPLINARY SCIENCE (Vol. 1, No. 11, pp. 386-389).

14. AVEZOVA, D. ESSE–O ‘quvchilarning kommunikativ kompetentligini rivojlantiruvchi vosita. Lteachin anguage, 143.

15. Avezova, D. (2024). O‘quvchilarda esse yozish malakasini shakllantirish zarurati. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 4(20), 90 -94.

16. Ishanova, N. (2023). MAIN DIRECTIONS OF OPTIMIZATION OF TEACHING RUSSIAN AS A NON-NATIVE LANGUAGE TO VETERINARY STUDENTS. Science and innovation, 2(B8), 52-55.

17. Nargis, I. (2022). RUS TILINI O 'QITISHDA ZAMONAVIY INTEGRATIV METODLAR. ILMIY TADQIQOT VA INNOVATSIYA, 1(3), 73-76.

18. Ишанова, Н. Р., & Назирова, З. Р. (2023). ПРЕПОДАВАНИЕ РУССКОГО ЯЗЫКА КАК ИНОСТРАННОГО СТУДЕНТАМ-ВЕТЕРИНАРАМ НА НАЧАЛЬНОМ ЭТАПЕ ОБУЧЕНИЯ. Science and innovation, 2(Special Issue 8), 1596-1598.

